

Briselē, 2024. gada 22. janvārī
(OR. en, hu)

Starpiestāžu lieta:
2022/0099(COD)

5599/24
ADD 1

CODEC 118
ENV 65
CLIMA 27

"I/A" PUNKTA PIEZĪME

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsēkretariāts
Saņēmējs:	Pastāvīgo pārstāvju komiteja / Padome
Temats:	Projekts – EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA par fluorētām siltumnīcefekta gāzēm, ar ko groza Direktīvu (ES) 2019/1937 un atceļ Regulu (ES) Nr. 517/2014 (pirmais lasījums) – leģislatīvā akta pieņemšana = paziņojumi

Čehijas Republikas paziņojums

Čehijas Republika ir pilnībā apņēmusies nodrošināt atbilstību Monreālas protokolam, efektīvāk apkarot nelikumīgu tirdzniecību un sniegt ieguldījumu ES centienos sasniegt “Gatavi mērķrādītājam 55 %” mērķus un klimatneitralitāti.

Lai gan mēs piekrītam regulas mērķiem, mēs paužam nožēlu par to, ka galīgā vienošanās, mūsaprāt, pārsniedz minētos mērķus un pievēršas politikas izvēlēm, kuras nav pilnībā analizētas un uz kurām attiecas citi tiesību akti, jo īpaši *REACH* regula.

Čehijas Republikai visproblemātiskākie noteikumi attiecas uz jauno punktu par komutācijas aparatūrām (13. panta 5. punkts), kas aizliedz vienu no alternatīvām, kam ir mazs globālās sasilšanas potenciāls, un vairākām IV pielikuma daļām, jo īpaši par dalītajiem siltumsūkņiem un gaisa kondicionēšanu, kas no 2035. gada aizliedz alternatīvas, kam ir mazs globālās sasilšanas potenciāls. Turklāt būtisku problēmu mums rada arī aizliegumi attiecībā uz alternatīvām, kam ir mazs globālās sasilšanas potenciāls, putu, aerosolu un monobloku siltumsūkņu nozarē.

Politikas izvēle aizliegt alternatīvas, kam ir mazs globālās sasilšanas potenciāls, siltumsūkņu un komutācijas aparatūru nozarē, kā arī citi ļoti stingrie aizliegumi IV pielikumā attiecībā uz siltumsūkņiem un jaunieviestie siltumsūkņu apkalpošanas aizliegumi Čehijas Republikai ir ļoti jutīgs temats. Mūsu gaisa kvalitātes plāni lielā mērā ir atkarīgi no siltumsūkņu ieviešanas, un šajā nozarē ir veiktas ievērojamas investīcijas no Eiropas strukturālajiem un investīciju fondiem (jo īpaši no Kohēzijas fonda) un no ES ETS ieņēmumiem. Mēs baidāmies, ka jebkādi papildu šķēršļi varētu kaitēt mūsu gaisa kvalitātes politikai un to investīciju ilgtspējai, kas veiktas pārejā no oglēm uz tīrākiem enerģijas avotiem.

Mēs arī uzskatām, ka aizliegums izmantot alternatīvas, kam ir mazs globālās sasilšanas potenciāls, ir pretrunā Monreālas protokola pušu Lēmumam XXXIV/3, kurā Puses tiek mudinātas uzlabot energoefektivitāti, vienlaikus pakāpeniski samazinot *HFC* daudzumu, un ņemt vērā *TEAP* 2022. gada ziņojumu. Lēmums XXXIV/3 nav viena iniciatīva, un debates par energoefektivitāti saskaņā ar Monreālas protokolu nekādā ziņā neizslēdz fluorētas alternatīvas, kam ir mazs globālās sasilšanas potenciāls.

Pamatojoties uz iepriekš minētajiem iemesliem un neraugoties uz to, ka ir paveikts liels darbs, lai risinātu dažus jautājumus, Čehijas Republika nevar atbalstīt vienošanos un atturēsies no balsošanas.

Igaunijas paziņojums

Igaunija joprojām ir pilnībā apņēmusies nodrošināt ES 2030. un 2050. gada klimata politikas mērķu atbilstību Parīzes nolīguma un Monreālas protokola mērķiem. Tāpēc tā atzinīgi vērtē regulas par fluorētām siltumnīcefekta gāzēm atjaunošanu un atbalsta tās mērķi vēl vairāk samazināt fluorēto siltumnīcefekta gāzu emisijas, lai sekmētu ES klimata mērķu sasniegšanu, kā arī veicinātu inovāciju attiecībā uz produktiem, kam ir mazs globālās sasilšanas potenciāls vai kas nesatur fluorētās siltumnīcefekta gāzes.

Vienošanās panākšana par fluorēto siltumnīcefekta gāzu regulu ir sarežģītu un saspringtu diskusiju rezultāts. Sarunu gaitā Igaunija ir paudusi bažas par ierosināto *HFC* pakāpeniskas samazināšanas ātrumu un ar to saistītajām izmaksām sabiedrībai, kā arī par alternatīvu tehnoloģiju pietiekamu pieejamību un cenu pieņemamību mazos tirgos, piemēram, Igaunijā.

Igaunija arī vēlētos vēlreiz uzsvērt, ka attiecīgajiem aizliegumiem būtu jābalstās uz rūpīgu ietekmes novērtējumu par reālo iespējamību un pieejamajām alternatīvām. Mēs paužam nožēlu par to, ka tas ne vienmēr tā ir bijis. Ietekmes novērtējumi dažkārt ir bijuši nepietiekami vai to trūkst, un nepieciešamība ātri un pilnībā izbeigt tās izmantošanu dažās nozarēs ir apšaubāma gan no klimata, gan ekonomikas viedokļa – mēs apejam ieguvumus klimata jomā. Viena no šādām bažām ir saistīta ar fluorēto siltumnīcefekta gāzu aizliegšanu mazos dalītajos siltumsūkņos un dzesinātājos – mēs aizliedzam funkcionējošas alternatīvas, kam ir mazs globālās sasilšanas potenciāls, lai ietekme uz klimatu būtu minimāla, ja tāda ir vispār. Tajā pašā laikā tādu alternatīvu izmantošana, kam ir mazs globālās sasilšanas potenciāls, pilnībā atbilst Monreālas protokolam un tajā noteiktajiem samazināšanas mērķrādītājiem.

Vēl viens mums svarīgs jautājums ir ierobežojums saistībā ar celtniecības putām. Lai spētu pielāgoties nesen pieņemtās Renovācijas viļņa iniciatīvas gaidāmajam renovācijas ātrumam, mums ir jābūvē visu gadu un visos gadalaikos. Tāpēc aizliegums izmantot fluorētās siltumnīcefekta gāzes, kam ir mazs globālās sasilšanas potenciāls, izolācijas putās ir pretrunā šim mērķim, jo nav risinājuma, kas nesaturētu fluorētās siltumnīcefekta gāzes, attiecībā uz ēkām, kur temperatūra ir zemāka par + 5 grādiem pēc Celsija. Arī šajā gadījumā mēs bez ietekmes novērtējuma aizliedzam fluorētās siltumnīcefekta gāzes produktus, kam ir mazs globālās sasilšanas potenciāls, cerot, ka līdz aizlieguma ieviešanas brīdim tirgū būs pieejama piemērota un cenas ziņā pieejama alternatīva.

Mēs ar nepacietību gaidām turpmākās Komisijas pamatnostādnes par IV pielikumu, kurās tiks skaidroti aizliegumi un sniegti piemēri par to, kā uz dažādiem produktiem attiecas konkrēti aizliegumi. Tas ir būtiski, lai izprastu aizliegumus un pareizi un vienmērīgi īstenotu jauno regulu visā ES.

Lai gan Igaunija atbalsta panākto vienošanos par regulu, mēs sagaidām, ka pārskatīšanas klauzulā par IV pielikuma aizliegumiem tiks pienācīgi risināts jautājums par esošajām alternatīvām un iepriekš minētajām bažām.

Ungārijas paziņojums

Ungārija ir apņēmusies īstenot ES klimata politikas mērķus 2030. un 2050. gadam un uzskata, ka ir svarīgi sasniegt Parīzes nolīgumā noteiktos mērķrādītājus. Lai gan Ungārija pilnībā piekrīt vispārējam mērķim stiprināt fluorēto siltumnīcefekta gāzu regulas nozīmi ceļā uz klimatneitralitāti, mēs nevaram atbalstīt galīgo kompromisu.

Lai gan mēs atzinīgi vērtējam dažus tiesību aktu kopuma elementus (kvotas cenas saglabāšana 3 EUR apmērā, aizsardzības pasākumu un atkāpju nodrošināšana drošības apsvērumu dēļ un lai izvairītos no tirgus monopola, atbrīvojuma no kvotu sistēmas saglabāšana pusvadītājiem u. c.), vienošanās pārkāpj nopietnas sarkanās līnijas, uz kurām Ungārija jau vairākkārt ir norādījusi.

Pirmkārt, mūsaprāt, vienošanās ir pretrunā *RePowerEU* mērķiem un siltumsūkņu straujajai izplatībai. Plašs aizliegums attiecībā uz aukstumaģentiem, jo īpaši alternatīvām ar zemākām emisijām, ir pretrunā ar ES mērķiem klimata jomā un kavētu klimatam draudzīgāku alternatīvu izvēršanu, arī to pieejamības cenas ziņā dēļ.

Ungārija visu sarunu laikā ir konsekventi uzstājusi, ka nevajadzētu ignorēt energoefektivitātes, tehniskās drošības un ekonomiskās iespējamības aspektus un ka būtu jāņem vērā atšķirīgie ekonomiskie un ģeogrāfiskie apstākļi atsevišķās dalībvalstīs. Vienošanās nepievēršas šīm bažām.

Bažas var radīt arī tas, ka pašlaik tirgū pieejamo un turpmākajos gadu desmitos plānoto produktu uzturēšana ir ierobežota un nav pietiekami daudz laika, lai sagatavotos tehnoloģiskajām pārmaiņām. Tiks aizliegti pašlaik tirgū esošo iekārtu veidu tehniskie risinājumi, un uz jaunām iekārtām, kas tiks laistas tirgū vai ražotas no jauna, balstoties uz pašreizējo tehnoloģiju, dažu gadu laikā attieksies būtiski ierobežojumi. Jaunie tehniskie izaicinājumi prasīs pašreizējo mācību sistēmu tālāku pilnveidošanu. Ja tas netiks darīts, var rasties kvalificētu darbinieku trūkums.

Ungārija uzskata, ka attiecībā uz iekārtām noteiktos tirgus ierobežojumus nevar pilnībā sasniegt noteiktajos termiņos, ņemot vērā energoefektivitātes un tehniskās drošības aspektus. Atkāpes, kas noteiktas ar vienošanos, nenodrošina apmierinošu šīs problēmas risinājumu, jo paredzams, ka 10 gadu laikā ievērojama daļa pašreizējā aprīkojuma tiks aizstāta.

Saskaņā ar pašreizējo kvotu sistēmu fluorētu aukstumāģentu pieejamība tiek pastāvīgi samazināta, ņemot vērā to augsto globālās sasilšanas potenciālu. Tomēr ar vienošanos noteiktajā kvotu samazināšanas grafikā nav ņemtas vērā tirgus un tehnoloģiskās vajadzības, kas varētu izraisīt nopietnu tirgū likumīgi pieejamo aukstumāģentu trūkumu, kā arī krasu aukstumāģentu tirgus cenas pieaugumu.

Regula varētu radīt nesamērīgas pārmaiņas tirgū, kas varētu skart patērētājus cenu pieauguma dēļ. Dažādu pārmērīgi ierobežojošu pasākumu kombinācija, piemēram, attiecībā uz siltumsūkņiem un cenu paaugstināšana saskaņā ar fluorēto siltumnīcefekta gāzu regulu, varētu izraisīt milzīgu nelikumīgu tirdzniecības darbību un importa pieaugumu, kam Ungārija kā ES robežvalsts būtu būtiski pakļauta. No otras puses, tas uzliktu nesamērīgu slogu dalībvalstu iestādēm.

Sēra heksafluorīds (SF₆) joprojām ir jāizmanto dažās elektriskajās komutācijas aparatūrās, lai pašreizējos tehnoloģiskajos apstākļos nodrošinātu elektrotīkla drošu darbību. Saskaņā ar vienošanos pakāpeniski tiks likvidētas tirgū esošās tehnoloģijas, liekot tīkla operatoriem un elektroenerģijas ražotājiem ātri pielāgoties jaunām, bieži vien dārgākām tehnoloģijām. Jau tagad ir uzņēmumi, kuriem ir ievērojamas tirgus priekšrocības. Tas arī varētu radīt ES tirgus dalībniekiem ļoti neizdevīgus konkurences apstākļus. Turklāt aizliegums uzstādīt elektriskās komutācijas aparatūras neatbilst reālajai tirgus situācijai ne no tehniskās drošības, ne no izstrādes viedokļa. Jo īpaši enerģētiskās krīzes laikā tas varētu apdraudēt stabilas energoapgādes un enerģētiskās drošības saglabāšanu un sniegtu priekšrocības ļoti ierobežotam ražotāju skaitam, izraisot turpmākus tirgus izkropļojumus.

Visbeidzot, vairāki ieviestie aizliegumi nav pamatoti ar pienācīgu ietekmes novērtējumu attiecībā uz piemērotu alternatīvu pieejamību un to cenām tirgū. Turklāt pat saskaņā ar Eiropas Komisijas veikto sākotnējo novērtējumu daži pasākumi nenovestu pie ievērojama emisiju samazinājuma, tomēr tie izslēgtu no tirgus citas dzīvotspējīgas zemu emisiju alternatīvas.